

Auto ziemā...

VITOLDS ŠNEPS,

Dr.sc.ing., RTU Transporta un mašīnzinību fakultātes Autotransporta institūta docents, sporta meistars autosportā – speciāli Manam Īpašumam

Iedarbināšana

– Ir gadījies stāvvietā redzēt: mēģinot aukstā laikā iedarbināt auto, kas kādas dienas dikā stāvējis, motors pielec un noslāpst. Un tā vairākas reizes.

– Atgādināsim, kā aukstā laikā pareizi jāiedarbina jebkura veida benzīna dzinējs.

Ja ir mehāniskā pārnēsūmkārba, noteikti vispirms vajag izspiest sajūgu. Tad pagriežam ar starteri kādas 2-3 sekundes, – ne ilgāk. Ja nepielec, izslēdz aizdedzi un pagaida 7-10 sekundes. Un tad atkal pagriež ar starteri ne ilgāk kā 2-3 sekundes. Un tad visbiežāk – uzreiz pielec.

Kas te ir par gudrību, kāpēc tā palīdz?

Kad padarbinājam kādas 2-3 sekundes (pieņemsim, karburatoru motoriem), gaisa vārsts ir aizvēries un ievēlūdes traktā tiek ierauta kaut kāda degvielas porcija. Bet, ja degviela nav pārāk kvalitatīva, teiksim tā ir vasaras degviela, tā sliktāk iztvaiko. Un tāpēc motors uzreiz neiedarbojas. Bet, kad 2-3 sekundes padarbinājuši, pagaidām kādas 7-10 sekundes, tad viena daļa ievēlūdes traktā ierautās degvielas iztvaiko. Un, kad nākamajā mēģinājumā atkal darbināsim 2-3 sekundes, motors viegli iedarbojas. Ja nepielec pēc otrās reizes, var atkārtot šo procedūru trešo reizi. Šādā veidā mēs arī mazāk izlādēsim akumulatoru. Bet, ja autiņš negrib pielekt un mēs ilgi „zāģējam” starteri, tad degvielas ievēlūdes traktā var saplūst tik daudz, ka „piemet” sveces.

Spīst vai nespīst gāzes pedāli iedarbināšanas laikā, – tas atkarīgs, kāds ir auto tehniskais stāvoklis. Normāli gāzes pedāli nevajadzētu spīst. Bet, ja pielec ar grūtībām, vajag ar gāzes

pedāli paeksperimentēt konkrētam autiņam.

Tomēr labāk – vajag sakopt automašīnu, tad viss notiks automātiski.

Motors jāiesilda, lēni braucot, iesildīt stāvot – pat kaitīgi

– Daudzi pat siltā vasarā, pēc ilgākas stāvēšanas iedarbinot motoru, to kādu laiku usilda (it kā vajagot līdz termometrs sāk pācēlies virs 40°C atzīmes), – un tikai tad sāk braukt. Turpretī viens otrs īpatnis pat ziemā, tikko iedarbinājis, uzreiz sāk braukt. Vai ar neiesildītu sākot braukt, motoram netiek kaitēts?

– Sākot no 1957.gada, es pats nekad motoru neesmu sildījis. Kaut vai sals ir – 20°C. Tiklīdz motors iedarbojas, atlaižu sajūgu, lai tas izgriez ātrumkārbu. Apmēram pēc 20 sekundēm no tā mirkļa, kad motors iedarbojies, var sākt kustēties.

Ja motoru nesildām (stāvot), tam ir tikai pozitīvi momenti:

- 1) mazāk tērēsim degvielu (iesildīšanai);
- 2) tātd arī mazāk piesārņosim apkārtējo vidi;
- 3) taupīsim savu laiku un
- 4) krietni samazināsim motora nodilumu.

Eksperimentāli ir pierādīts, ka ikdienas amatierim motors apmēram par 60% izdilst motora iesildīšanas laikā, lai gan motora iesildīšanas laiks sastāda tikai apmēram 2% no motora kopējā ekspluatācijas laika. Motora izdīlums ir proporcionāls virzuļa noietajam ceļam iesildīšanas laikā nevis slodzei. Pieņemsim, iedarbinājam motoru un tas ar 2000 apgriezieniem strādā 5 minūtes. Šo 5 minūšu laikā virzulis veiks 20 000 gājienu. Bet, ja motoru uzreiz sāksim sildīt slodzē, tad iesildīšanas laiku varam vairākkārtīgi saīsināt. Un arī vairākkārtīgi samazināt nodīlšanu iesildīšanas laikā.

Dzinējiem ar karburatoru iesildīšanas laikā degmaisījums ievēlūst

kolektorā, iztvaiko un degmaisījuma temperatūra pazeminās par apmēram 20°C. Pieņemsim, ka āra temperatūra ir +15°C, tad iesildīšanas laikā ievēlūdes kolektorā temperatūra pazeminās zem 0°C. Un ievēlūdes traktā no gaisa mitruma veidojas ledus kārtā vai aizsalst karburators. Degviela slikti iztvaiko, un plēves veidā tā iet uz cilindriem un no tiem mazgā nost eļļu. Un tādēļ motors vairāk izdilst.

Tātd motoru automobilim (vienalga, no Rietumiem vai Austrumiem nākušam) vajadzētu iesildīt ar nelielu slodzīti, – lai motora apgriezieni šajā laikā, teiksim, vieglajai mašīnai nepārsniegtu 2,5 tūkstošus apgriezīenu. Vārdu sakot, sākam ar 1. ātrumu, pabraucam ar to, tad ar otro.

Protams, gadījumos, kad automobilim jau pašā sākumā nāksies strādāt zem lielas slodzes (kravas mašīna ir stipri piekrauta vai jāvelk piekabe, vai ar vieglo auto jums uzreiz jāpārvar kāda smilšu josla vai sniega kupenas), tad gan motors jāusilda jau pirms braukšanas.

Ja automātiskā ātrumkārbā, tā jāiesilda jau pirms braukšanas

Automātiskajā pārnēsūmkārbā tās elementi tiek vadīti hidrauliski. Un, ja eļļa nav sasīlusi, tad vadība var būt nekvalitatīva. Tāpēc, ja ir automātiskā ātrumkārbā, tad motors jāiesilda uz vietas, taču nevis motora dēļ, bet gan kārbas dēļ, – lai kārbā usīlīst eļļa. Ja uzreiz pēc iedarbināšanas sāksim braukt, varam nodedzināt kārbas sajūgus. Tie saspīezas automātiski, ar eļļas spīdiena palīdzību. Bet automātiskajā kārbā ir eļļas filtrī, un, ja eļļa ir bieza, tā netiek filtram caurī un tādējādi kārbu var nobendēt.

Protams, arī ar automātisko kārbu var sākt kustēties uzreiz pēc motora iedarbināšanas. Bet tas jādara ļoti lēni, maigi. Un it sevišķi prātīgi tas jādara šoferim, kura automobilim ir jaudīgs motors, kura darba tilpums ir virs 3 litriem. **MI**